

Nr 338

Av herr **Andersson, Axel Emanuel**, och herr **Jonsson**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till kostnader i samband med lantmäteri- och vägförrättningar m. m.*

Kungl. lantmäteristyrelsen har i sina anslagsäskanden att föreläggas 1959 års riksdag begärt anslag med 50 000 kronor för utvidgad tillämpning av systemet med tilläggsersättningar till de enskilda vägförrättningsmännen. Medelsåtgången under de tre senaste budgetåren har varit 33 309, 13 043 och 16 766 kronor. Dessa ersättningar utgå numera endast till sådana förrättningar som påbörjats men icke avslutats före den 1 juli 1950. Tidigare utgick tilläggsersättning till alla enskilda vägförrättningar, men då 1950 års lantmäteritaxa uppgjordes uteslötos bestämmelserna om tilläggsersättning. Vid behandling av prop. nr 104/1950 anförde departementschefen att de ekonomiska konsekvenserna av lantmäteristyrelsens taxeförslag först borde undersökas innan frågan om tilläggsersättning åter upptogs.

Förrättningsmannaverksamheten för enskilda vägar förlorade alltså den 1 juli 1950 det stöd den tidigare åtnjutit av statsmedel. I snart tio år har den därefter fått reda sig uteslutande med de inkomster lantmäteritaxan ger.

Taxan är subventionerad med 60 %. Detta innebär att sakägaren slipper betala mera än 40 % av förrättningens verkliga kostnad. Detta till mindre än hälften reducerade pris utgör den enda ersättning en enskild vägförrättningsman har då han utför vägförrättningen. Utföres den av personal, tillhörande lantmäteriets distriktsorganisation, inlevereras samma ersättning till statsverket. Lantmätaren har ju sin lön, den enskilde vägförrättningsmannen har ingen lön, ingen pension, ingen semester, han är hänvisad till gottgörelse endast efter den stympade taxan. Subventioneringen till sakägaren får den enskilde vägförrättningsmannen själv betala.

Lantmäteristyrelsen redovisar i sina äskanden att förrättningar enligt 2 kap. lagen om enskilda vägar utföras till 27 % av enskilda vägförrättningsmän. Styrelsen tillfogar: »De enskilda vägförrättningsmännen svarar alltså för en icke obetydlig del av det totala förrättningsarbetet.»

Lantmäteristyrelsen har beräknat vägförrättningsmans behållna årsinkomst av vägförrättningsverksamheten till 16 500 kronor. Sveriges förrättningsmannaförening för enskilda vägar har icke kunnat taxera inkomsten högre än till 13 000 à 14 000 kronor. Sanningen torde vara att finna någonstans mellan dessa gränsvärden. Det är, vilket lantmäteristyrelsen i fjolårets äskanden också framhållit, icke möjligt att behålla, ännu mindre att nyanskaffa kvalificerat folk för denna betalning.

De enskilda vägförrättningsmännens inkomst är uppenbarligen för låg. Följden av detta missförhållande har blivit att ingen nyrekrytering av kåren kunnat ske på flera år. Den håller på att förintas. Departementschefens önskan 1950 att få se konsekvenserna av lantmäteristyrelsens taxeförslag innan frågan om tilläggsersättning ånyo upptogs är nu uppfylld. Resultaten hava länge legat i öppen dag. Lösning av denna fråga kan icke längre utan skada uppskjutas.

Lantmäteristyrelsen anför: »Under senare år har det på åtskilliga håll i landet visat sig svårt att i godtagbar takt slutföra begärda vägförrättningar. Inom distriktsorganisationen har balansen av icke avslutade vägförrättningar ökat år från år», och »Lantmäteriets arbetsbalans beträffande vägförrättningar är stor. Vid årsskiftet 1957/58 redovisades sålunda icke mindre än 1 725 vägförrättningar som icke påbörjats, vilket innebär en markant ökning i jämförelse med föregående årsskifte då antalet dylika förrättningar uppgick till 1 541. Med hänsyn härtill och då verkställandet av vägförrättningar i många fall är en förutsättning för att den av statsmakterna kraftigt understödda upprustningen av det enskilda vägnätet skall komma till stånd, anser lantmäteristyrelsen det ur allmän synpunkt vara synnerligen angeläget att de enskilda vägförrättningsmännen stimuleras att vidmakthålla eller om möjligt öka omfattningen av sin förrättningsverksamhet.»

Lantmäteristyrelsens framställning utmynnar i förslaget att enskild vägförrättningsman skall direkt av statsmedel erhålla ett tillägg av 15 % på den ersättning sakägare skall erlagga. I följd föreslog styrelsen 20 %.

Departementschefen har i årets statsverksproposition anfört: »Någon höjning av ersättningarna till vissa förrättningsmän enligt lagen om enskilda vägar kan jag icke heller i år förorda.» Lantmäteristyrelsens äskanden föregående budgetår för samma ändamål hade ju också avslagits.

Behovet av vägar är växande, motortrafiken kan icke hejdas. Anslagen på sjätte huvudtiteln bära därom mäktiga vittnesbörd. Förhållandena på de enskilda vägarnas område äro knappast mindre alarmerande. Till belysning härav räcker att erinra om Kungl. Maj:ts proposition nr 40/1957 (statsverkspropositionen IX ht, s. 472—473). Till grund för denna har legat ett av 1955 års skogsvårdsutredning utarbetat betänkande angående skogsbrukets vägförhållanden. Utredningen hade funnit att en intensifierad och planmässig utbyggnad av skogsvägnätet f. n. utgjorde en av de angelägnaste uppgifterna inom svenskt skogsbruk. Behovet av s. k. stamvägar uppskattades till ca 40 000 km väglängd med 900 miljoner kronor i anläggningskostnad. Flertalet av dessa arbeten måste föregås av vägförrättningar. Men vägförrättningsmännens antal sjunker, och detta nu när det vore som mest angeläget att antalet skulle stiga. Så kan det naturligtvis inte få fortgå. Det tjänar ju inte mycket till att anslå medel till vägbyggande om inga företag kunna sättas i gång av brist på projekteringshandlingar. Den inträdda arbetslösheten har starka känningar av denna brist. Det är en brådskande angelägenhet att här söka den bot som ännu finns.

Lantmäteristyrelsen redovisar i sina petita fördelningen av förrättningar

enligt 2 kap. lagen om enskilda vägar. Man finner, såsom ovan redan blivit omnämnt, att 27 % av vägförrättningsverksamhetens hela kostnad för åren 1953—1955 faller på förrättningar som utförts av enskilda vägförrättningsmän. Lantmäteristyrelsen indelar denna grupp i två kategorier: a. pensionerade lantmätare och b. andra vägförrättningsmän. Den rådande underbetalningen drabbar med hela sin tyngd endast gruppen *b. andra vägförrättningsmän*. En lantmätare har sin pension och kan därför tänkas vilja åtaga sig extra arbete även om detta ger endast blygsam inkomst. Den av förrättningsverksamhet helt beroende förrättningsmannen har en väsentligt svagare ställning. Det kan därför i nuvarande svåra statsfinansiella läge synas välbetänkt att begränsa stödet till dem som äro i största behov av hjälp. Tills vidare må de övriga lämnas utanför.

Gruppen »andra vägförrättningsmän» utför 16 % av förrättningsverksamheten. Lantmäteristyrelsen har begärt en ökning av anslaget med 30 000 kronor. Begränsar man medelsökningen till $16/27$ av 30 000 = 20 000 kronor, når man det för ögonblicket viktigaste målet. Framdeles, då de ekonomiska förhållandena ljusnat, må man överväga nästa steg.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta att för budgetåret 1959/60 under nionde huvudtiteln, punkten Bidrag till kostnader i samband med lantmäteri- och vägförrättningar m. m., anvisa ytterligare 20 000 kronor såsom Bidrag till ersättning åt vissa förrättningsmän enligt lagen om enskilda vägar, vilka icke äro pensionerade lantmätare, och att ersättningen skall utgå med 15 % av den ersättning — bortsett från s. k. förskjutna kostnader — som vägförrättningsman har att enligt vägförrättningsmannataxan uppbära av sakägare.

Stockholm den 26 januari 1959

Axel Emanuel Andersson

Jon N. Jonsson